

Чорнокінецька просвіта.

Товариство « Просвіта» стало найпотужнішою національною громадською організацією українців за всі часи. Історія довела , що без « Просвіти» не було б ані стрілецького здвигу , ані відродження національного життя в умовах польської реакції 30- х років. Тобто наш народ , в основному селянський , не мав би перспективи на існування , якби товариство не привчило його до книги , до свідомої праці , на ниві національно – культурного життя.

Від перших установчих зборів « Просвіти» у Львові до заснування філії у Великих Чорнокінцях минуло рівно 29 років : 8 грудня 1868 – 22 грудня 1897 року. Саме останньою датою позначений лист чорнокінецького священника отця Петра Міцьковського до «світлого виділу» « Просвіти» у Львові.

Отже читальня у селі вже існувала. Це була читальня Товариства імені Качковського. Михайло Качковський був юристом , відомим меценатом українським громадським і культурним діячем.

Самого окремого приміщення читальні в селі ще на той час не було – воно з`явилося пізніше. Як пише « Чортківська округа» , 2читальня « Просвіти» приміщувалась перших 10 років у ви - наймлених селянських кімнатах .»За спогадами Павла Тудоріва , у 1898 року народження , « Просвіта» в селі винаймала хати. Читальня найперше була в хаті Грабця. Туди сходилися кілька селян і читали газети.

Для заснованої читальні у Великих Чорнокінцях (повіт Пробіжна)Товариство « Просвіта» у Львові на руки П. Міцьковського 12 березня 1898 року дало безкоштовно 37 примірників книжок і брошур.

25 квітня цього ж року парох Міцьковський , найактивніший і найосвіченіший просвітянин у селі , пише лист до Львівського

виділу « Просвіти»: « За уділені нам даром книжечки 37 примірників вартості 6 злотих римських 56 корон і ласкаво переслані по причині уконститування читальні « Просвіти» складаємо сим сердечно подяку.»

Відтоді почалася активна праця . Зі Львова отцеві висилають книги. Налагоджується регулярне листування з віділом у Львові – як отця Міцьковського , першого голови « Просвіти» у селі , так і селян –активістів « Просвіти».

Отже. « Просвіта» опікувалася усіма сферами життя українців. Найперше духовною та економічною. Селяни після роботи сходилися читати свіжі газети, дізнаючись новини . Обдаровані авторським хистом брали участь у виставах . Водночас читали всі нові книги , що надходили до читальні зі Львова. Вони були різними: і про ведення господарства, і про минулу історію України , і про сучасність. «Просвіта» активно заснувала позичкові каси, аби її члени не брали кредитів у жидів , а також громадські склади – шпихліри.

Отже , звіт за 1898 рік , який читальня подала до свого Львівського керівництва:

Членів – 112 чоловік . Річний прихід 160 злотих римських.
Бібліотека – 250 книг. Голова о. Петро Міцьковський.

Згодом читальня у Великих Чорнокінцях стала одна з найліпших у цілім повіті. Читальники великих Чорнокінців уже вивчилися театральної штуки. Першу штуку , що навчились і хотіли поставити , була комедійка « З нами Бог» , однак староство не дозволило грати.

В котрім часі відограно «Тимко Капраль» . «Мужики аристократи».

У 1900 році в читальні число членів- 115 , бібліотека – 295 книг. Передплачує « Свободу» , « Руське слово» , а « Діло» , « Народний часопис» , «Місіонар» , « Господпр» дає священник.

У 1908 році число членів читальні – 270 , бібліотека – 353 книги. Працює аматорський кружок. Є також шпихлір , каса позичкова, крамниця. Голова о. Петро Міцьковський.

У час першої світової війни , а далі і визвольних змагань , читальня « Просвіти» у селі не працювала .

Кілька літ перед війною читальня мала власний дім з двох кімнат. В 1923 році кімнати було значно поширено, добудовано і виготовлено салю на аматорські вистави.

Постав жіночий гурток « Молода сцена» . Відіграв два рази «Наймичку» , чотири- « Перехитрили» , один -« Дівочі мрії», один – «Між двох сил».

16 квітня 1925 року Василь Остапчук подає цікаві дані про Шевченківське свято у Великих Чорнокінцях :

«12 квітня в неділю відбувся в селі Чорнокінці Великі концерт у честь Тараса Шевченка...концерт відбувся спільними силами шкільної дітвори Кривенького і великих Чорнокінців .»

У 1926 році головою читальні « Просвіти» у Чорнокінцях великих став о. Лев Ольшанський . Бібліотекар Павло Фафруник.

-У бібліотеці – 280 книг.

-Газети « Свобода», «Український голос» , « Новий час».

- Читання часописів. Книжок , гра в шахи.

- Куплено на 27 злотих книг, д. Електорович подарував 30 книг.

- Протягом року позичено 200 книг.

Аматорський гурток має 25 членів. Веде Михайло Ірха. Прихід з вистав - 120 злотих 60 гр. , внесків -106злотих. Загальнорічний прихід 300 зл.55 гр.

У 1927 році головою читальні став Бохонко Гринько, а бібліотекар Собків Петро . Протягом року відбулося 10 засідань.

Бібліотека заснована 1898 року, має зараз 800 книг. Часописи: «Свобода» , «Український голос», «Нарід».

У 1928 році головою став Клюх Гринь. Бібліотекар Харовський Степан. Він був на цій посаді до 1933 року.

-Протягом року -9 засідань.

-Читальню перевіряла філіал «Просвіти».

-10.03.1938 року відсвятковано роковини Тараса Шевченка.

З 1934-1938 рр. бібліотекарем був Бойчишин Іван.

На протязі цього періоду в читальні курси для жінок (кухарство) проводила пані Старухівна. Театральний гурток проводив Володимир Пожарнюк. Вистави були «Кум», «Солтис», «Козачка». «Ночі», «Свято матері», «Перехитрили», «Лицарі», «Святий Миколай», «Новітні чорти».

12 травня 1936 року виділ читальня «Просвіти» постановив у час польових робіт подбати про дітей-в тій цілі відкрити сезонний садочок на час від 1 червня до 1 листопада 1936 року. Два літніх сезони «Просвіта» вела опіку та виховання дітей.

У 1938 році читальня «Просвіти» перейшла в дім кооперативи «Будучність»-Народний дім в центрі села.

1939 рік-це останній рік існування «Просвіти» у Великих Чорнокінцях. Бібліотекарем був Петро Кільчицький. 26 лютого 1939 року відбулися останні збори читальні.

«Просвіта» перегорнула останню сторінку своєї 42-ї річниці історії у Великих Чорнокінцях. Вона була наймасовішою, найвпливовішою, найрезультативнішою за працею українсько організацією.

Основну роль у читальницьких справах виконували селяни-рільники-після важкої сільської праці. Саме «Просвіта» зробила з них справжніх українців, достойних і свідомих синів народу, котрі за будь-яких обставин обстоювали його працю на свободу і самостійність.

В часи Великої Вітчизняної війни бібліотека в селі Великі Чорнокіці працювала з переривами тому що, в приміщенні бібліотеки, коли переходила передова зупинялися стрибки. Книжки бібліотеки перетримували по домах.

Після закінчення війни бібліотека працювала активно.

Бібліотекарем тоді була Романенко. Бібліотека займала тоді три кімнати: Абонемент, читальний зал, книгосховище. У бібліотеці працював драматичний гурток, музичний, хоровий.

У 1952 році бібліотекарем стала Клим Степанія Ільківна.

Бібліотечний фонд почав значно збільшуватися. У селі в цей час період часу налічувалося більше 3-х тисяч жителів, тож і читачів також було багато. Найактивнішими читачами були учні школи, юнацтво, вчителі. У вихідні дні читальний зал був заповнений.

Люди приходили читати особливо газети, журнали.

В 1972 році прийшла працювати в бібліотеку Рожанська Марія Петрівна. Вона свою роботу у бібліотечній справі знала бездоганно, так як мала бібліотечну освіту.

Бібліотечний фонд і надалі збільшувався. Приходили все нові і нові книги. Також надходило багато періодичних видань.

Постійно бібліотека працювала з будинком культури, школою, сільською радою.

Працювали такі гуртки: «Палітурників», «Вишивальників», «Рукодільників».

В 1997 році на посаду завідуючої бібліотекою села Великі Чорнокінці стала Гукалюк Світлана Романівна, яка працює і до сьогоднішніх днів. За цей період часу фонд бібліотеки і надалі збільшується. Бібліотека бере активну участь у заходах села. Тісно працює з школою,СБК, сільською Радою, дитячим садочком.

За цей період часу в бібліотеці працював клуб за інтересами: «Природолюби», «Паростки надії», «Чомучки», «Едельвейс».

Гуртки: «Вишиванка», «Умілі ручки», «Книжкова лікарня».

Проводились різні масові заходи, виставки книг, виставки дитячих малюнків, виставки квітів,вишиванок.

Бібліотека відіграла надзвичайно важливу роль у житті села Великі Чорнокінці у різні часи. Вона була і є духовним прибіжищем.

Мешканці села відчули на собі затишок її стін, світло розуму і тепло сердець кожного з бібліотекарів,котрі там працювали.

зав.бібліотекою Гукалюк С.Р.